

Turun ammatti-instituutin SORA-toimielimen menettelytapaohje

Sisällysluettelo

1. Taustaa

1.1. Kasvatus- ja opetuslautakunnan lukio- ja ammattiopetusjaosto perustaa SORA-toimielimen

2. Lainsäädännön uudistukset ja niiden tavoitteet

3. Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön ja kurinpito

4. Opiskelijaksi ottamisen edellytykset

4.1. Opiskelijavalintaan liittyvä tiedonsaanti

5. Opiskeluoikeuden peruuttaminen ja palauttaminen

5.1. Opiskeluoikeuden peruuttaminen

5.1.1. Soveltumattomuus turvallisuusnäkökohtien perusteella

5.1.2. Soveltumattomuus terveydentilan ja toimintakyvyn perusteella

5.1.3. Opiskeluoikeuden peruuttaminen aiemman peruuttamispäätöksen johdosta

5.1.4. Opiskeluoikeuden peruuttaminen rikosrekisteriotteen perusteella

5.2. Opiskeluoikeuden peruuttamisprosessi

5.3. Opiskeluoikeuden peruuttamiseen liittyvä tiedonsaanti

5.4. Opiskeluoikeuden palauttaminen

6. Valtakunnallinen opiskelijoiden oikeusturvalautakunta

7. Huumausainetestaus

8. Arkaluonteisten tietojen käsittely

9. Tietojensaantioikeus

1. Taustaa

Yliopistoja, ammattikorkeakouluja, ammatillista koulutusta ja ammatillista aikuiskoulutusta koskevia lakeja sekä rikosrekisterilakia muutettiin 12.8.2011 koulutuksen ja sen jälkeisen työelämän turvallisuuden parantamiseksi. Lakimuutokset (953/2011, 955/2011 ja 956/2011) tulivat voimaan 1.1.2012. Lainsäädäntökokonaisuus koskee mm. opiskelijaksi ottamisen esteitä, opiskeluoikeuden peruuttamista ja palauttamista sekä päihdetestausta ja kurinpitoa.

Lakimuutoksilla on pyritty lisäämään koulutuksen järjestäjien mahdollisuutta puuttua tilanteisiin, jotka liittyvät opiskelijoita koskeviin soveltumattomuus- ja turvallisuuskysymyksiin. Erityisesti on pyritty parantamaan potilas- ja asiakasturvallisuutta, liikenteen turvallisuutta, alaikäisten turvallisuutta, opiskelu- ja työyhteisön turvallisuutta sekä yksittäisen opiskelijan oikeusturvaa.

Lisäksi lailla opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta (956/2011) perustettiin valtakunnallinen opiskelijoiden oikeusturvalautakunta, Opiskelijoiden oikeusturvalautakunta toimii ensimmäisenä muutoksenhakuasteena opiskeluoikeuden peruuttamista ja palauttamista koskevissa asioissa.

1.1 Kasvatus- ja opetuslautakunnan lukio- ja ammattiopetusjaoston päätös perustaa SORA-toimielin

Kasvatus- ja opetuslautakunnan lukio- ja ammattiopetusjaosto päätti 23.4.2013 asettaa 1.5.2013 lukien kolmen vuoden toimikaudeksi 30.4.2016 saakka lukio- ja ammattiopetusjaoston alaisen SORA-toimielimen ja, että toimielimen tehtävänä on päättää opiskeluoikeuden peruuttamisesta, opiskeluoikeuden palauttamisesta, määräaikaaisesta erottamisesta ja opiskelusta pidättämisestä.

Lisäksi lukio- ja ammattiopetusjaosto päätti, nimetä SORA-toimielimeen toimikaudelle 1.5.2013 - 30.4.2016 koulutuksen edustajaksi jäsen Niina Ratilaisen.

Lukio- ja ammattiopetusjaosto päätti nimetä SORA-toimielimeen seuraavat jäsenet:

- opiskelijahuollon edustaja Marko Winter, kuraattori
- opettajien edustaja Pekka Rannikko, lehtori, erityisopettaja
- opiskelijoiden edustaja Sofia Sanchez-Leskinen, opiskelija
- ruotsinkielisen ammatillisen koulutuksen edustaja Ulrika Gullqvist, opinto-ohjaaja
- aikuiskoulutuksen tulosalueen opetuksen edustaja Riitta Uitto, aikuiskoulutus pääällikkö
- ammatillisen koulutuksen tulosalueen rehtori Terhi Hotokka, rehtori
- toimielimen sihteeri Lucy Volosatova, johdon sihteeri

Lisäksi on tarkoituksenmukaista, että toimielimessä on edustettuna seuraavat tahot:

- työssäoppimispaikan edustaja, kun on kyse opiskeluoikeuden peruuttamisesta ja palauttamisesta

Samalla lukio- ja ammattiopetusjaosto päätti valita toimielimen puheenjohtajaksi lehtori Pekka Rannikon ja varapuheenjohtajaksi rehtori Terhi Hotokan.

Samalla lukio- ja ammattiopetusjaosto päätti, että työelämän edustajan SORA-toimielimeen toimikaudelle 1.5.2013 - 30.4.2016 valitaan jaoston seuraavassa kokouksessa 21.5.2013. Tuossa kokouksessa valittiin Työelämän edustajaksi Sirkka-Liisa Kaven.

2. Lainsäädännön uudistukset ja niiden tavoitteet

Uusien säännösten tavoitteena on

- ✓ parantaa turvallisuutta koulutuksessa ja sen jälkeisessä työelämässä lisäämällä koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen keinovalikoimaa opiskelijoita koskevien soveltumattomuus- ja turvallisuuskysymysten osalta
- ✓ parantamaa potilas- ja asiakasturvallisuutta sekä liikenteen turvallisuutta ehkäisemällä erilaisia vahinkoja ja väärinkäytöksiä
- ✓ suojata alaikäisiä ja muita haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä, kuten sairaita, vanhuksia ja vammaisia
- ✓ päihteen oppilaitos ja työpaikka
- ✓ opiskelijoiden yhdenvertaisuuden varmistaminen, esteettömän opiskelun tavoitteet sekä opiskelijan syrjäytymistä ehkäisevien toimintatapojen varhainen käyttö
- ✓ asianmukaiset ja riittävät tukitoimet opiskeluoikeuden peruuttamista, kurinpitoa ja huumausainetestausta koskevien menettelyjen yhteydessä
- ✓ tietojen saannin, vaihdon ja käsittelyn sääntöjen luominen opiskelijan ja oppilaitoksen välille, oppilaitosten kesken sekä oppilaitosten ja terveydenhuollon henkilöstön välillä

3. Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön ja kurinpito

Ammatillista koulutusta (951/2011) ja ammatillista aikuiskoulutusta (952/2011) koskevien lakien mukaisesti opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Turun ammatti-instituutti tukee turvallista opiskeluympäristöä niin, että opetukseen tarkoitetut tilat, välineet ja toimintatavat ovat turvallisia. Turun ammatti-instituutissa on yhteiset kriisi- ja turvallisuusohjeet.

Turun ammatti-instituutti voi hyväksyä järjestyssäännöt tai antaa muut järjestysmääräykset, joilla edistetään sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.

Järjestyssäännöissä ja muissa järjestysmääräyksissä voidaan antaa kouluyhteisön turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelyistä ja asianmukaisesta käyttäytymisestä. Lisäksi määräyksiä voidaan antaa koulun omaisuuden käsittelystä sekä oleskelusta ja liikkumisesta koulun tiloissa ja sen alueella.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (L630/98) ja ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen (811/98) nojalla Turun ammatti-instituutin tulosaluejohtaja on 22.5.2014 vahvistanut Turun ammatti-instituutin järjestyssäännöt.

Kun on kyse 32§ tarkoitetuista opinnoista, jos opiskelija kieltäytyy alalle soveltavuuteen liittyvän toimintakyvyn tai terveydentilan toteamiseksi suoritettavista tarkastuksista ja tutkimuksista, häneltä voidaan pidättää oikeus opiskeluun siihen asti, kunnes hän suostuu tarvittaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin. Jos opiskelija kieltäytyy rikosrekisteriotteen antamisesta, häneltä voidaan pidättää oikeus opiskeluun siihen asti, kunnes hän suostuu toimittamaan rikosrekisteriotteen nähtäväksi.

Opiskelijalle voidaan antaa varoitus, jos opiskelija

- ✓ •häiritsee opetusta,
- ✓ •käyttäytyy väkivaltaisesti tai uhkaavasti,
- ✓ •menettelee vilpillisesti tai rikkoo oppilaitoksen järjestystä, taikka
- ✓ •kieltäytyy huumausainetestistä koskevan todistuksen esittämisestä, tai

- ✓ •on esitetyn selvityksen perusteella käyttänyt huumausaineita muihin, kuin lääkinällisiin tarkoituksiin siten, että hänen toimintakykynsä on heikentynyt.

Jos teko tai laiminlyönti on vakava, tai jos opiskelija jatkaa edellä mainittua käytös kirjallisen varoituksen saatuaan, opiskelija voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi.

Opiskelijalle annettavasta kirjallisesta varoituksesta päättää koulutuspäällikkö ja aikuiskoulutuksessa aikuiskoulutus päällikkö ja opiskelijan määräaikaisesta erottamisesta sekä opiskeluoikeuden peruuttamisesta päättää jaoston nimeämä SORA- toimielin.

4. Opiskelijaksi ottamisen edellytykset

Turun ammatti-instituutti voi määrittellä sora-lainsäädännön puitteissa toimintakykyyn tai terveydentilaan liittyviä edellytyksiä opiskelijaksi ottamiselle sosiaali- ja terveys- sekä logistiikka alan koulutusaloilla aikaisintaan 1.1.2012 opintonsa aloittaneille:

Sosiaali- ja terveysalalle
Logistiikka-alalle

Turun ammatti-instituuttiin opiskelijaksi hakeville voidaan asettaa terveydentilavaatimuksia ja muita toimintakykyyn liittyviä edellytyksiä. Opiskelijaksi ei voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai harjoitteluun. Opiskeluoikeus voidaan peruuttaa edellä mainituin syin ainoastaan, jos samat edellytykset on määritelty hakuvaiheessa, ja niistä on tiedotettu hakijoille. SORA-toimielimen tulee ensisijaisesti selvittää, voidaanko terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä opiskelun este poistaa kohtuullisin toimin. Jos este voidaan poistaa kohtuullisin toimin, Turun ammatti-instituutin tulee ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin esteen poistamiseksi.

Opiskelijaksi ottamisen esteitä tulkittaessa tulee huomioida, että vaikka henkilön terveydentila tai vammaisuus voi sinänsä estää osallistumisen esimerkiksi joihinkin opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin, ei tämä välttämättä merkitse sitä, että henkilö olisi sopimaton opiskelemaan kyseistä alaa.

Kun opintoihin sisältyy alaikäisten turvallisuutta, potilas- tai asiakasturvallisuutta taikka liikenteen turvallisuutta koskevia vaatimuksia, Turun ammatti-instituutti edellyttää tarvittaessa hakijalta valintaperusteiden mukaisia lisäselvityksiä. Jos kysymyksessä on turvallisuuteen liittyvä este ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa, tämä seikka on esteenä opiskelijaksi ottamiselle.

Opiskelun esteenä voi olla myös aiempi opiskeluoikeuden peruuttamista koskeva päätös, jos toisten henkilöiden terveyden ja turvallisuuden suojelemiseen liittyvät seikat sitä edellyttävät. Aiempi opiskeluoikeuden peruuttamispäätös ei automaattisesti tarkoita estettä hakeutua ko. alojen koulutukseen, vaan tilanne harkitaan aina tapauskohtaisesti

4.1. Opiskelijavalintaan liittyvä tiedonsaanti

Turun ammatti-instituutti antaa opiskelijoille pyrkiville etukäteen tiedon siitä, minkälaisia terveyden tilaa koskevia vaatimuksia ja muita edellytyksiä opintoihin liittyy. Esimerkiksi voidaan ilmoittaa, että aiempi opiskeluoikeuden peruuttamista koskeva päätös voi olla opiskelijaksi ottamisen esteenä.

Opetushallituksen määräys ammatillisten perustutkintojen perusteista (nro 38/011/2011) ja Opetushallituksen määräys ammatti- ja erikoisammattitutkintojen perusteista nro (39/011/2011) (23.12.2011) SORA- toimielin suosittaa, että Turun ammatti-instituutissa valtakunnallisia suosituksia opiskelijaksi ottamisen edellytyksistä noudatetaan.

Hakijan tulee antaa opiskelijaksi ottamisen arvioinnin edellyttämät terveydentilaansa koskevat tiedot pyydettäessä.

Turun ammatti-instituutissa tiedonsaantia sovelletaan aiemman peruuttamispäätöksen sekä terveydentilaan ja toimintakykyyn liittyvien edellytysten osalta sosiaali- ja terveysalan sekä logistiikan koulutusohjelmiin (ks. kappale 4)

Informointivelvollisuus koskee myös huumausainetestaukseen liittyviä käytänteitä. Tämä koskee kaikkia Turun ammatti-instituutin opiskelualoja.

Kun on kyse § 32 tarkoitetuista opinnoista, hakijoita pyydetään harkintansa perusteella ilmoittamaan, täyttävätkö he oman arvionsa mukaan terveydentilaltaan ja toimintakyvyltään opinnoissa edellytettävät vaatimukset. Mikäli hakijan ilmoituksen perusteella ilmenee aihetta, Turun ammatti-instituutti voisi edellyttää tarkempia terveydentilatietoja hakijan soveltuvuuden sekä kohtuullisten mukautustoimien arvioimiseksi. Opiskelijaksi pyrkivällä on lisäksi velvollisuus ilmoittaa pyydettäessä tiedot aiemmasta opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta päätöksestä, minkä lisäksi Turun ammatti-instituutilla on oikeus saada toiselta oppilaitokselta opiskelijaksi ottamisen edellyttämät välttämättömät tiedot opiskelijaksi pyrkivän opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta päätöksistä ja sen perusteluista.

Valinta on ehdollinen, kunnes Turun ammatti-instituutti on tarkistanut hakijalta vaaditut asiakirjat. Turun ammatti-instituutti voi purkaa valinnan, mikäli vaadittuja asiakirjoja ei toimiteta koulun ilmoittamassa määräajassa tai hakija on antanut itsestään virheellisiä tietoja.

5. Opiskeluoikeuden peruuttaminen ja palauttaminen

5.1. Opiskeluoikeuden peruuttaminen ammatillista koulutusta (951/2011) ja ammatillista aikuiskoulutusta (952/2011) koskevien lakien perusteella

Em. lakien mukaan opiskelijalta voidaan viimesijaisena keinona peruuttaa opiskeluoikeus koulutusaloilla, joissa opintoihin sisältyy alaikäisten turvallisuutta, potilas- tai asiakasturvallisuutta taikka liikenteen turvallisuutta koskevia vaatimuksia. Tällaisia opintoja on sosiaali- ja terveysalan sekä logistiikka-alan koulutuksissa.

Kun opintoihin sisältyy edellä mainittuja turvallisuutta koskevia vaatimuksia, SORA-toimielin voi päätöksellään peruuttaa opiskelijan opiskeluoikeuden Turun ammatti-instituutissa, jos opiskelija

1. on vaarantamalla toistuvasti tai vakavasti opinnoissaan toisen henkilön terveyden tai turvallisuuden osoittautunut ilmeisen soveltumattomaksi toimimaan opintoihin liittyvissä käytännön tehtävissä tai harjoittelussa;
2. ei terveydentilaltaan eikä toimintakyvyltään täytä opiskelijaksi ottamisen edellytyksiä; tai
3. on hakuvaiheessa salannut sellaisen tiedon opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta päätöksestä, joka olisi voinut estää hänen valintansa opiskelijaksi.

Kun opinnot tai opintoihin kuuluva harjoittelu edellyttävät olennaisesti alaikäisten parissa työskentelyä, ammatti-instituutti voi peruuttaa opiskeluoikeuden, jos se on tarpeen alaikäisten suojelemiseksi ja jos opiskelija on tuomittu rangaistukseen sukupuolisiveellisyyttä loukkaavasta teosta, seksuaalirikoksesta, taposta, murhasta, surmasta, törkeästä pahoinpitelystä, törkeästä ryöstöstä tai huumausainerikoksista.

Jos opiskelijalta joudutaan peruuttamaan opiskeluoikeus, ohjataan (opinto-ohjaaja, urasuunnittelija tai kuraattori) opiskelija opiskelu- tai kotipaikkakunnan tukipalveluiden piiriin. Alaikäisten kohdalla huoltajiin ollaan yhteydessä.

Alla on käsitelty kutakin kriteeriä yksityiskohtaisesti.

5.1.1. Soveltumattomuus turvallisuusnäkökohtien perusteella

Opiskelijalta voidaan peruuttaa opiskeluoikeus, jos opiskelija on soveltumaton alalle. Tämä ilmenee siten, että opiskelija on toistuvasti tai vakavasti vaarantanut opinnoissaan toisen henkilön terveyden tai turvallisuuden ja näin osoittanut olevansa ilmeisen soveltumaton toimimaan opintoihin liittyvissä käytännön tehtävissä tai työssäoppimisessa tai harjoittelussa.

Tällainen piittaamattomuus ilmenee esimerkiksi vakavina tai toistuvina työturvallisuusmääräysten laiminlyönteinä tai turvallisuutta vaarantavina epäselvyyksinä opintoihin tai harjoitteluun liittyvien tehtävien hoidossa. Piittaamattomuuteen voi liittyä myös opiskelijan välinpitämättömyyttä hänen toiminnastaan aiheutuvia seuraamuksia kohtaan.

Yksittäinen huolimattomuudesta aiheutunut vahinko ei täytä opiskeluoikeuden peruuttamisen edellytyksiä, jos teko tai laiminlyönti ei osoita ilmeistä soveltumattomuutta toimimaan opintoihin liittyvissä käytännön tehtävissä tai harjoittelussa.

5.1.2. Soveltumattomuus terveydentilan ja toimintakyvyn perusteella

Opiskelijalta voidaan peruuttaa opiskeluoikeus, jos hän ei terveydeltään eikä toimintakyvyltään täytä opiskelijaksi ottamisen edellytyksiä. Kriteeri ei edellytä sitä, että toisen henkilön turvallisuus olisi jo ollut käytännössä uhattuna. Ennen päätöksen tekemistä SORA-toimielin harkitsee, onko este sellainen, että se voidaan poistaa kohtuullisin mukautuksin. Henkilön terveydentilaan ja toimintakykyyn liittyvä seikka ei voi olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle eikä myöskään perusteena opiskeluoikeuden peruuttamiselle, jos este voidaan kohtuullisin toimin poistaa.

Opiskeluoikeuden peruuttaminen terveydentilan ja toimintakyvyn perusteella voi tulla kysymykseen, kun opiskelijan fyysiseen tai psyykkiseen toimintakyky on objektiivisesti tarkastellen vaarantunut ja tutkinnon suorittaminen on ilmeisen mahdotonta. Opiskeluoikeuden peruuttaminen on kuitenkin viimesijainen keino, ja ennen peruuttamista keinoina voidaan käyttää opiskelijan ohjaamista sairauslomalle tai siirtoa toiselle, soveltuvammalle opiskelualalle. Esimerkkejä seikoista, jotka johtavat opiskeluoikeuden peruuttamiseen ovat vakava asosiaalisesti väritynyt persoonallisuushäiriö, vakavat psykoottiset häiriöt, joissa ei ole saatu riittävää hoidollista vastetta sekä vakava päihde- tai huumeriippuvuus, jota ei saada hoidolla hallintaan. Terveydentilaan liittyvällä seikalla ei tarkoiteta lievempiä mielenterveyden häiriöitä, joita voidaan onnistuneella hoidolla parantaa tai merkittävästi lieventää siten, että mahdolliset esteet ammatissa toimimiselle poistuvat. Soveltumattomuus arvioidaan yksilöllisesti kyseisen alan näkökulmasta.

Jos Turun ammatti-instituutilla on perusteltua aihetta epäillä opiskelijalla olevan sellainen terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä este, joka voisi olla opiskeluoikeuden peruuttamisen perusteena, voi Turun ammatti-instituutti määrätä opiskelijan tarvittaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin. Turun ammatti-instituutti vastaa määräämistään tarkastuksista ja tutkimuksista aiheutuvista kustannuksista.

Turun ammatti-instituutilla on oikeus saada lääkärin kirjallinen lausunto opiskelijan terveydentilasta opiskeluoikeuden arviointia varten. Opiskeluoikeuden peruuttamista koskeva päätös edellyttää tarvittavan asiantuntijaselvityksen saamista. Jos opiskelija kieltäytyy edellä mainituista tarkastuksista ja tutkimuksista, häneltä voidaan 35 §:n nojalla pidättää oikeus opiskeluun siihen asti, kunnes suostuu tarvittaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin viimeistään yhden kuukauden kuluessa.

5.1.3. Opiskeluvoikeuden peruuttaminen aiemman peruuttamispäätöksen johdosta

Opiskeluvoikeuden peruuttaminen on mahdollista, mikäli opiskelija on hakuvaiheessa salannut tiedon opiskeluvoikeuden peruuttamista koskevasta päätöksestä, joka olisi voinut estää hänen valintansa opiskelijaksi. Opiskeluvoikeuden peruuttaminen opiskeluvoikeuden peruuttamispäätöksen salaamisen perusteella edellyttää, että Turun ammatti-instituutti on hakuvaiheessa pyytänyt tietoa opiskeluvoikeuden peruuttamista koskevasta päätöksestä.

Turun ammatti-instituutilla on oikeus saada opiskeluvoikeuden arvioinnin edellyttämät välttämättömät tiedot opiskeluvoikeuden peruuttamista koskevasta päätöksestä ja sen perusteluista toiselta oppilaitokselta.

5.1.4. Opiskeluvoikeuden peruuttaminen rikosrekisteriotteen perusteella

Opiskeluvoikeuden peruuttaminen rikosrekisteriotteen perusteella liittyy alaikäisten henkilökohtaisen koskemattomuuden suojelutarpeeseen sekä edistää heidän henkilökohtaista turvallisuuttaan lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annettua lakia vastaavasti.

Ennen opiskeluihin kuuluvaan ohjattuun harjoitteluun siirtymistä opiskelijalta voidaan pyytää rikosrekisteriotteen esittämistä, jos harjoitteluun kuuluu olennaisesti alaikäisten parissa työskentelyä. Tämä koskee vain 1.1.2012 tai sen jälkeen opintonsa aloittaneita.

Tarkasteltavat rikosnimikkeet ovat samat, kuin lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetussa laissa. Rikostuomio ei tarkoita automaattista opiskeluvoikeuden peruuttamista, vaan asia harkitaan aina tapauskohtaisesti. Harkintaan voi vaikuttaa esimerkiksi koulutusala, tehty rikos, tekoajankohta ja tuomion pituus.

Opiskelija tilaa rikosrekisteriotteen Oikeusrekisterikeskukselta. Tietoa pyydetessä on ilmoitettava tarkoitus, johon rikosrekisteriotetta tarvitaan. Ote on maksuton.

<http://www.oikeus.fi/oikeusrekisterikeskus/18232.htm>

Jos opiskelija kieltäytyy rikosrekisterin antamisesta, häneltä voidaan pidättää oikeus opiskeluun siihen saakka, kun hän suostuu toimittamaan rikosrekisteriotteen nähtäväksi.

5.2. Opiskeluvoikeuden peruuttamisprosessi

Opiskeluvoikeuden peruuttaminen ei ole rangaistustoimenpide, vaan sillä pyritään parantamaan opiskelu- ja työskentely-ympäristön turvallisuutta. Ennen peruuttamistoimenpiteisiin ryhtymistä yhdessä opiskelijan kanssa kartoitetaan moniammatillisesti keinot, joilla opiskelijaa voidaan auttaa, kuten ohjaamalla toiselle soveltuvammalle alalle.

Opiskelijalle turvataan mahdollisuus riittävään opinto-ohjaukseen sekä opiskeluhuollon palveluihin ja muihin ennalta ehkäiseviin tukitoimiin.

5.2.1. Opiskeluvoikeuden peruuttamisprosessin vireillepano

Opiskelijan opiskelukykyä arvioitaessa on olennaista, että päätöstä tekemässä on vähintään kaksi oppilaitoksen henkilökunnan edustajaa. Tämä on sekä opiskelijan, että henkilökunnan oikeusturvan mukaista.

Havainnon tekijä ottaa yhteyttä opiskelusta koulutuspäällikköön, joka tarvittaessa tekee päätöksen asian viemisestä TEHO-ryhmän (tehostettu puuttuminen) käsittelyyn. TEHO-ryhmä

- ✓ ensisijaisesti ohjaa opiskelijan saamaan tukea ja jatkohoitoa, tai

- ✓ päättää aloittaa opiskeluoikeuden peruuttamisprosessin.

Opiskelija on mukana prosessissa. Opiskelijalla on oikeus pyytää tuekseen käsittelyyn tukihenkilö ja haluamansa hoitotyöntekijä, esimerkiksi häntä hoitava lääkäri. Opiskelijalle on selvästi kerrottava prosessin etenemisestä ja siitä, mitä seuraa hänen suostumisestaan tai kieltäytymisestään opiskelijahuoltoryhmän käsittelyyn.

Vireillepanosta tiedotetaan koulutuspäällikköä tai aikuiskoulutuspäällikköä, joka osallistuu käsittelyyn tarpeen mukaan. Käsittely dokumentoidaan aina muistiolla, johon kirjataan seuraavat asiat:

- ✓ tilannekuvaus prosessin aloittamisesta
- ✓ osapuolten kuuleminen ja näkemys asiasta
- ✓ mahdolliset asiantuntijakuulemiset
- ✓ tehdyt toimenpiteet, esimerkiksi ohjaus
- ✓ päätös asiassa etenemisestä perusteluineen
- ✓ asiakirjan tarkastaminen ja hyväksyminen kaikkien osallistujien allekirjoituksin

Asiakirja lähetetään Turun ammatti-instituutin kirjaamoon, missä sitä säilytetään arkistointi- ja salassapitosäännökset huomioon ottaen

Päätöksen mahdollisesta opiskeluoikeuden peruuttamisprosessin aloittamisesta tekee SORA-toimielin. Kirjallinen päätös annetaan tiedoksi opiskelijalle henkilökohtaisesti tai kirjattuna kirjena kirjaamon kautta.

Opiskeluoikeuden peruuttamista koskeva prosessi voi johtaa useaan eri lopputulokseen:

- ✓ Turun ammatti-instituutti voi päättää siirtää opiskelijan tämän suostumuksella opiskelemaan toista koulutusalaan
- ✓ Turun ammatti-instituutti voi päättää peruuttaa opiskeluoikeuden,
- ✓ Turun ammatti-instituutti voi selvitysten jälkeen päättää, että opiskeluoikeutta ei peruuteta

Peruuttamista koskevaan päätökseen voi hakea muutosta valtakunnalliselta opiskelijoiden oikeusturvalautakunnalta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista ja sen jälkeen Helsingin hallinto-oikeudelta. Hallinto-oikeuden opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Peruuttamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta, ellei valtakunnallinen opiskelijoiden oikeusturvalautakunta tai hallinto-oikeus kiellä päätöksen täytäntöönpanoa.

Ennen opiskeluoikeuden peruuttamista selvitetään yhteistyössä opiskelijan, hakutoimiston sekä opinto-ohjaajan kanssa, voiko opiskelija siirtyä ammatti-instituutin sisällä toiseen koulutukseen. Siirron edellytyksenä on, että opiskelijalla on edellytykset saavuttaa tutkintovaatimukset toisella alalla. Tällöin ei tarvitse soveltaa varsinaista opiskelijavalintaa koskevia säännöksiä. Siirrosta tehdään kirjallinen päätös ja samalla kirjataan opiskeluoikeudesta luopuminen aiempaan koulutusohjelmaan.

Turun ammatti-instituutti tarjoaa opiskeluoikeuden peruuttamisprosessin kuluessa henkilökohtaista opinto-ohjausta. Turun ammatti-instituutti toimii yhteistyössä opiskelijaterveydenhuolto- ja opiskelijahuoltopalvelua antavien ja järjestävien viranomaisten ja muiden tahojen kanssa sekä antaa opiskelijoille tietoa näiden järjestämistä palveluista. Tarvittaessa opiskelija ohjataan hakemaan näitä etuja ja palveluita.

5.3. Opiskelu-oikeuden peruuttamiseen liittyvä tiedonsaanti

Turun ammatti-instituutilla on oikeus saada toiselta ammatilliselta koulutuksenjärjestäjältä tiedot vireillä olevasta opiskelu-oikeuden peruuttamista koskevasta käsittelystä, jos opiskelija on hakenut Turun ammatti-instituuttiin siirto-opiskelijana

Turun ammatti-instituutilla on velvollisuus antaa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle Valviralle välttämättömät tiedot sen toimialaan kuuluvien koulutusalojen osalta opiskelu-oikeuden peruuttamista koskevista vireillä olevasta käsittelystä sekä opiskelu-oikeuden peruuttamista tai muuhun koulutukseen siirtämistä koskevasta päätöksestä perusteluineen.

5.4. Opiskelu-oikeuden palauttaminen

Opiskelijalla on mahdollisuus hakea opiskelu-oikeuden palauttamista, jos opiskelu-oikeus on peruutettu terveydentilaa tai toimintakykyä koskevan seikan vuoksi.

Opiskelu-oikeuden palauttamisen edellytyksenä on, että hakija osoittaa peruuttamisen aiheuttaneiden syiden poistuneen. Opiskelijan tulee toimittaa Turun ammatti-instituutille terveydentilaansa koskevat lausunnot. Opiskelu-oikeuden palauttamisen hakemiselle ei ole määräaikaa. Opiskelu-oikeuden palauttamispyyntö toimitetaan Turun ammatti-instituutin kirjaamoon ja osoitetaan SORA-toimielimelle.

Opiskelu-oikeuden palauttamista hakevalla on aina oikeus tulla kuulluksi ja lisäksi SORA-toimielin voi päätöstä tehdessään kuulla lääkäriä, terveydenhoitajaa ja muita tarpeelliseksi katsomiaan asiantuntijoita.

Riippumatta siitä, onko päätös palauttamista puoltava tai sen hylkäävä, opiskelijalla on oikeus saada päätöksen yhteydessä ohjausta tukitoimenpiteisiin, kuten hoitoonohjausta ja tieto mahdollisuudesta päätöksestä valittamiseen.

Palauttamista koskevaan päätökseen voi hakea muutosta valtakunnalliselta opiskelijoiden oikeusturvalautakunnalta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista ja sen jälkeen Helsingin hallinto-oikeudelta.

Turun ammatti-instituutilla on velvollisuus antaa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle Valviralle välttämättömät tiedot sen toimialaan kuuluvien koulutusalojen osalta opiskelu-oikeuden palauttamista koskevasta päätöksestä perusteluineen.

6. Valtakunnallinen opiskelijoiden oikeusturvalautakunta

Valtakunnallinen opiskelijoiden oikeusturvalautakunta (VOLTK) on ensimmäisen asteen muutoksenhakuelin opiskelu-oikeuden peruuttamista ja palauttamista koskevissa asioissa. Lautakunnasta säädetään Laissa opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta (956/2011).

Lautakunta on itsenäinen ja riippumaton muutoksenhakuelin, jonka tarkoituksena on varmistaa yhtenäisen soveltamiskäytännön muodostuminen opiskelu-oikeuden peruuttamis- ja palauttamistapauksissa. Valtioneuvosto nimittää lautakunnan opetus- ja kulttuuriministeriön esityksestä kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja lisäksi ministeriö nimittää lautakunnalle tarpeellisen määrän sivutoimisia esittelijöitä.

Lautakunta koostuu sivutoimisesta puheenjohtajasta, varapuheenjohtajasta ja kymmenestä muusta jäsenestä. Lautakunnan kokoonpanossa varmistetaan lääketieteellisen, oikeudellisen ja koulutusasioiden asiantuntemus sekä opetushenkilöstön ja opiskelijoiden edustus.

Opiskeluvoimien peruuttamista ja palauttamista koskevat valitusasiat käsitellään kiireellisinä. Lautakunta voi kieltää peruuttamispäätöksen toimeenpanon joko opiskelijan vaatimuksesta, tai oma-aloitteisesti.

7. Huumausainetestaus

Turun ammatti-instituutti voi velvoittaa opiskelijan esittämään huumausainetestiä koskevan todistuksen, jos on perusteltua aihetta epäillä, että opiskelija on huumausaineiden vaikutuksen alaisena opintoihin kuuluvassa harjoittelussa, tai että opiskelijalla on riippuvuus huumeista ja jos huumausainetestauksesta on ilmoitettu opiskelijalle koulutukseen hakeutuessa.

Edellytyksenä on lisäksi, että

- ✓ testaaminen on välttämätöntä opiskelijan toimintakyvyn selvittämiseksi; ja
- ✓ opiskelija toimii tehtävissä, jotka edellyttävät erityistä tarkkuutta, luotettavuutta, harkintaa ja reagointikykyä; ja
- ✓ huumeiden vaikutuksen alaisena tai huumeista riippuvaisena toimiminen
- ✓ vakavasti vaarantaa opiskelijan itsensä, tai toisen, henkeä tai terveyttä
- ✓ vakavasti vaarantaa liikenteen turvallisuutta
- ✓ vakavasti vaarantaa salassapitosäännöksiin suojattujen tietojen suojaa tai eheyttä, tai
- ✓ merkittävästi lisää huumaus- tai lääkeaineiden laittoman kaupan, hallussapidon, käytön tai leviämisen riskiä.

Perusteltu epäily ei merkitse sitä, että huumausaineiden käyttö on näytetty toteen, vaan se voi perustua esimerkiksi opettajan tai työpaikkaohjaajan tekemiin havaintoihin opiskelijan käyttäytymisestä, taikka muilta saatuun palautteeseen, jota voidaan pitää luotettavana.

Huumeitestaukseen lähettämisestä päättää rehtori ja aikuiskoulutuksessa aikuiskoulutuspäällikkö.

Turun ammatti-instituutti määrää huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämisvelvollisuudesta myös opintoihin kuuluvien käytännön tehtävien tai työssäoppimisjakson aikana. Huumausainetestin tekee Turun ammatti-instituutin osoittama terveydenhuollon ammattihenkilöstö. Testiin on mentävä viipymättä.

Huumausainetestiä koskevaan todistukseen sisältyy selvitys siitä, onko opiskelija käyttänyt huumausainetta muuhun, kuin lääkinnällisiin tarkoituksiin siten, että hänen toimintakykynsä on heikentynyt. Todistus annetaan kirjallisena testatulle itselleen. Todistuksesta aiheutuvista kustannuksista vastaa Turun ammatti-instituutti.

Todistus huumausainetestistä sisältää henkilötietolain 11 §:n tarkoittamia arkaluonteisia tietoja. Erityistä huomiota tulee kiinnittää hoitoonohjaukseen ja huumausaineiden käyttöä koskevien tietojen luottamukselliseen käsittelyyn sekä testaamista koskevien todistusten huolelliseen hävittämiseen heti, kun se käsittelyn kannalta on mahdollista.

8. Arkaluonteisten tietojen käsittely

Turun ammatti-instituutissa erityisesti seuraaviin tehtäviin voi liittyä arkaluonteisten tietojen käsittelyä:

- ✓ ammatillisen koulutuksen palvelualuejohtaja ja aikuiskoulutuksen tulosaluejohtaja-palvelualuejohtaja
- ✓ rehtorit
- ✓ opiskeluterveydenhuolto
- ✓ opinto-ohjaaja

- ✓ työssäoppimisen ohjaaja
- ✓ koulutuspäälliköt, aikuiskoulutuspäälliköt
- ✓ turvallisuusasioista vastaavat

Opiskelu oikeuden peruuttamista ja palauttamista koskevia hakijan ja opiskelijan terveydentilaa ja kurinpitotoimiin liittyviä tietoja saavat käsitellä vain ne henkilöt, jotka valmistelevat tai tekevät päätöksen opiskelijavalinnasta, opiskelu oikeuden peruuttamisesta tai palauttamisesta taikka kurinpidosta. Rikosrekisteritietoja saavat käsitellä vain ne henkilöt, jotka valmistelevat tai tekevät päätöksen opiskelu oikeuden peruuttamisesta. Kaikki valmisteluun tai päätöksentekoon osallistuvat henkilöt ovat vaitiolovelvollisia.

Opiskelu oikeuden peruuttamis- ja palauttamisprosessin käsittelyssä vältetään henkilötietojen esille tuloa mahdollisimman pitkään. Arkaluonteiset tiedot on säilytettävä erillään muista henkilötiedoista ja ne poistetaan välittömästi, kun niiden säilyttämiselle ei ole enää lakisääteisten tehtävien edellyttämää perustetta ja viimeistään 4 vuoden kuluttua tietojen merkitsemisestä.

Kaikkeen salassa pidettävän tiedon asiattomaan leviämiseen puututaan (Hallintolaki 434/2003, § 13).

9. Tietojensaantioikeus

Tiedon haltijalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus antaa opiskelijan terveydentilaa ja toimintakykyä koskevia tietoja opiskelu oikeuden peruuttamista tai palauttamista valmisteleville tai päätöksentekoon osallistuville henkilöille, jos ne ovat tiedon saajan päätöksenteon kannalta välttämättömiä.

- ✓ Opiskelijan terveydentilaa ja toimintakykyä koskevia ja tehtävien hoidon kannalta välttämättömiä tietoja on tiedon haltijalla salassapitosäännösten estämättä oikeus antaa:
- ✓ palvelualuejohtajille turvallisuudesta vastaavalle muulle henkilölle opiskelun turvallisuuden varmistamiseksi
- ✓ opinto-ohjauksesta vastaavalle henkilölle muihin opintoihin ja tukipalveluihin ohjaamista varten
- ✓ opiskeluterveydenhuollosta vastaaville henkilöille opiskelijan terveyden ja turvallisuuden varmistamiseksi ja tarvittaviin tukitoimiin ohjaamista varten
- ✓ työssäoppimisesta vastaavalle henkilöille opiskelijan sekä työssäoppimispaikan henkilöstön ja asiakkaiden turvallisuuden varmistamiseksi
- ✓ poliisille ja koulutuksen järjestäjän turvallisuudesta vastaavalle edustajalle, joka on ensisijaisessa vastuussa turvallisuusuhan selvittämisestä, välittömän turvallisuusuhan arvioimiseksi, tai mikäli opiskelijan todetaan terveydentilanarvioinnissa olevan vaaraksi muiden turvallisuudelle

Tämä menettelytapaohje on voimassa 1.1.2015 alkaen.

Tämä ohje tarkistetaan tarpeen mukaan.

Ohjeen tarkistamisesta vastaa tulosalueiden johtoryhmät